

Útmutató rajtaütés esetére

Az elmúlt hónapokban számos híradás szólt a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) rajtaütésszerű vizsgálatairól – legutóbb például több vasúti cégnél egyszerre tartott kutatást a hatóság. Mivel az eljárások értesítés nélkül is indulhatnak, érdemes felkészülni arra, hogy a GVH bármelyik reggel bekopoghat az ajtón. Tekintsük át a kutatás jogi környezetét, a vizsgált vállalkozás lehetőségeit és a felkészülés néhány alternatív eszközét!

A rajtaütésszerű helyszíni vizsgálat klasszikusan a versenyhatósági eljárás része, azonban ez nem jelenti azt, hogy a jogalkotó hasonló jogkörökkel ne ruházhatna fel más állami szerveket is. Az egy évvel ezelőtt hatályba lépett új szabályozás értelmében közel azonos eljárási eszközzel élhet az Egészségbiztosítási Felügyelet a gyógyszercégek promóciós gyakorlatának ellenőrzése során.

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpv.) betartásának ellenőrzése, illetve az ettől való eltérés szankcionálása úgynevezett versenyfelügyeleti eljárások során történik. Ezekben az eljárásokban a tényállás tisztázásának, az információk és bizonyítékok megszerzésének – a GVH szempontjából – egyik legeredményesebb, leghatékonyabb eszköze a helyszíni adatgyűjtés. A Tpv. a helyszínen történő adatgyűjtés eljárási cselekményének két formáját: a helyszíni vizsgálatot és a kutatást különbözteti meg. A kutatás során a GVH a helyszíni vizsgálat esetén rendelkezésére álló jogkörökön felül további, szélesebb körű eszközöket alkalmazhat. A hatóság intézkedéseinek alapját a Tpv. mellett a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) rendelkezései képezik.

A kutatás

A versenyfelügyeleti eljárásban foganatosított kutatásra csak meghatározott esetekben kerülhet sor. Egyrészt versenykorlátozó megállapodás vagy összehangolt magatartás tilalmának valószínűsíthető megsértése miatt (idetartozik többek között a piacfelosztás, az árrogzítás, a pályázon történő összejátszás esete), másrészt erőfölénnyel való visszaélés esetén

(ilyen eset például az árukapcsolás, a túlzottan magas árképzés, a szolgáltatás megtagadása vagy a piacra lépés akadályozása).

A kutatás szabályai biztosítják a GVH számára a legszélesebb jogköröket. Mivel a kutatás az általa érintett fél előzetes értesítése nélkül indul, az ilyen eljárási cselekmények leginkább a hajnali razzikához („dawn raid”) hasonlóak. (A GVH egyes jogosítványairól lásd a kiemelt szövegrészt.) A kutatás a helyszínen történő adatgyűjtésnek egy rendkívül szigorú és erős hatósági eszköze, mivel a GVH eljárása – törvényben biztosított jogosítványai következtében – mélyen érinti mind a vállalkozás, mind a vállalkozással meg-

határozott kapcsolatban álló személy(ek) autonómiáját.

A kutatás foganatosításáról a GVH-nak nem kell előzetesen értesítenie az eljárást által érintett szervezetet vagy személyt, elegendő ezt a vizsgálati cselekmény megkezdésével egyidejűleg, szóban megtennie. A cégeknek ennek következtében fel kell készülniük arra a helyzetre, hogy a hatóság valamely vizsgálati helyszínen tulajdonképpen bármilyen időpontban rajtaütésszerűen megjelenhet. A vizsgálati eszközök alkalmazása mellett, amennyiben az eljárás alá vont vállalkozás vagy az eljárás más résztvevője, illetve a közreműködésre kötelezett személy az eljárást akadályozza, tehát olyan cselekményt végez vagy magatartást tanúsít, amely az eljárás elhúzására, a valós tényállás feltárásának megghiúsítására irányul vagy azt eredményezi, a GVH eljárási bírságot szabhat ki az akadályozóval szemben. Az eljárási bírság összege 50 000 forinttól a vállalkozás előző üzleti évében elért nettó árbevételének egy százalékáig, vagy vállalkozásnak nem minősülő természetes személy esetében 500 000 forintig terjedhet.

Jogosítványok

A GVH a kutatás során többek között az alábbi jogosítványokkal rendelkezik:

- bármely helyszínt átkutathat, így például irodát, irattárat, raktárt, egyéb helyiségeket;
- bármely helyszíntre önhatalmúlag, akár a tulajdonos, birtokos vagy ott tartózkodó személy(ek) akarata ellenére is beléphet, e célból lezárt területet, épületet, helyiséget felnyithat;
- az eljárás alá vont szervezet jelenlegi vagy volt vezető tisztségviselői, alkalmazottai, megbízottai, továbbá a ténylegesen irányítást jelenleg vagy korábban gyakorló személyek használatában álló, magáncélú, illetve magánhasználatú helyiségeket, lakásokat, járműveket, iratokat, határidőnaplókat és más tulajdonokat szintén átkutathat;
- a rendőrség közreműködését igényelheti, és a rendőrség a részére jogszabályokban megállapított kényszerítő intézkedéseket, eszközöket alkalmazhatja;
- az eljárás alá vont szervezetet, illetve valamely irat birtokosát adathordozón tárolt információ olvasható és másolható formában való megjelenítésére kötelezheti;
- az iratokról másolatot, az adathordozókról fizikai tükörmásolatot készíthet, amely felhasználásával az adathordozón tárolt adatokat átvizsgálhatja;
- a tárgyi bizonyítási eszközöket, iratokat lefoglalhatja, illetve zár alá veheti;
- megismerheti és kezelheti az eljárás alá vont személy vagy szervezet és az ezekkel kapcsolatba hozható személyek személyes adatait, továbbá lefoglalhatja az ilyen adatot tartalmazó nyilvántartást vagy adatbázist.

In the course of research, GVH has the power to:

- enter and search all premises without permission from the owner or anybody present and to have any premises opened for inspection
- search private property including cars and homes owned by the owners, leading officers, representatives or employees of the entity subjected to the procedure
- use police assistance
- cease and copy documents and other data carriers as evidence
- cease other types of evidence ■

Eljárási garanciák

A versenyfelügyeleti eljárás során lefolytatott kutatásra vonatkozó eljárási szabályok garanciális rendelkezéseket is tartalmaznak, amelyeknek fő célja mind az eljárás által érintett fél jogainak, mind a GVH által végrehajtott adatszerzés jogszerűségének biztosítása. Az eljárási garanciák mellett a kutatás lefolytatásának egyik elsődleges korlátja az előzetes bírói engedély.

A kutatás megkezdéséhez szükséges előzetes bírói engedélyt pedig a Fővárosi Bíróság akkor adja meg, ha a GVH valószínűsíti, hogy más vizsgálati cselekmény nem vezetne eredményre. A jogszabály szövege viszonylag tág teret biztosít az engedély megadására, a bíróság döntése ellen ugyanakkor nincs helye fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak.

Az eljárási garanciák közül e helyen kiemelendő a kutatáskor való jelenlét lehetősége: a kutatást lehetőleg az érintettek jelenlétében kell elvégezni. Ez a rendelkezés ugyan nem teszi kötelezővé az eljárás által érintett szervezet valamely vezetőjének vagy más érintettnek a jelenlétét, azonban erre olyan törvényi lehetőséget biztosít, amelyre a hatósággal szemben hivatkozni érdemes. Szintén erősíti az érintett fél helyzetét, hogy az eljárás során bármely vizsgálati cselekményről jegyzőkönyvet kell készíteni, amelynek elengedhetetlen tartalmi kelléke az ő jogokról és kötelezettségekről történő hatóság általi kioktatása.

Védett irat csak egy van

Fontos szempont továbbá, hogy ha a GVH kutatást foganatosít, csak egyetlen iratfajta van, amelyet eljárásában bi-

zonyítékként nem használhat fel, tartalmát nem vizsgálhatja meg, illetve az ilyen iratot eljárásában nem foglalhatja le. Ez az eljárás alá vont fél és megbízott (!) ügyvédje közötti kommunikáció során, illetve az ilyen célból való felhasználás érdekében keletkezett vagy az ilyen kommunikáció során elhangzottakat rögzítő irat („legal privilege”). A jogszabály értelmében kifejezetten megtagadható az ilyen védelem alá eső irat GVH általi megvizsgálása, birtokba vétele vagy másolása. A védelem feltétele azonban, hogy az említett jelleg közvetlenül magából az iratból kitűnjön. Lényeges, hogy valamely irat védettségére a vizsgálati cselekmény során, azonnal kell hivatkozni – később, miután a GVH az iratot átvette, erre már nincs lehetőség.

Ezekon az iratokon kívül minden dokumentum, feljegyzés, jegyzőkönyv, emlékeztető, adathordozón tárolt információ

Felkészülési alternatívák:

- belső értesítési lánc kidolgozása helyszíni vizsgálat, kutatás esetére;
- belső szabályzat megalkotása helyszíni vizsgálat, kutatás esetére;
- adatok, iratok, dokumentumok csoportosítása: a jog által védett információt tartalmazó iratok megjelölése, elkülönített tárolása;
- belső képzés, próbarajtaütés.

How to prepare for inspections:

- set up a chain of communication • prepare internal regulations to be followed in case of inspection or research • group data and documents, store documents protected by law separately • rehearse what to do. ■

– legyen az bármely helyen, ahol az eljárás tárgyának tisztázásához szükséges bizonyíték fellelhető – felhasználható a GVH által indított eljárásban.

A fentiek ismeretében a vállalkozások különböző belső intézkedésekkel, összességében egyfajta szervezeti tudatossággal tudnak minél hatékonyabban felkészülni az esetleges hajnali rajtaütésekre. Lényeges, hogy mind a felkészülésben, mind a vizsgálati eljárás alatt egyértelműen meghatározott feladatkörökkel és felelősséggel, a jogi képviselő tanácsait figyelembe véve, a jogszabályok által meghatározott keretek között járjanak el. ■

Dr. Maklári-Papp Judit,
Dr. Firniksz Judit,
Dr. Zalai Péter

(A cikkben foglaltak a szerzők saját álláspontját tükrözik, nem minősülnek jogi tanácsnak. Dr. Maklári-Papp Judit ügyvéd, együtműködésben a Réti, Antall és Madl Landwell Ügyvédi Irodával; dr. Firniksz Judit és dr. Zalai Péter a Réti, Antall és Madl Landwell Ügyvédi Iroda munkatársai.)

When the inspectors come

In recent months, we have seen numerous reports about “dawn raids”, unexpected inspections carried out by the Business Competition Office (GVH). As such raids can be carried out without prior notice to the subject, enterprises should be prepared for the possibility that one day GVH will come knocking on their doors. On the spot inspections are usually carried out by the Business Competition Office (GVH) but other authorities like the Health Insurance Authority may also be authorised to carry out similar inspections. Compliance with Law LVII. of 1996 about fair competition is generally checked using procedures which rely mainly on gathering on the spot information. Inspections or research may be carried out to gather information. Research allows GVH to use a wider range of tools than during inspections. Research may only be used in specific and well defined cases. Such cases are the suspicion of conspiracy to limit competition or to act in a co-ordinated manner, or the abuse of market power. Research begins without the subject of the procedure being served prior notice. Inspectors from GVH may appear on any premises of the entities subjected to research practically any time. GVH may impose a fine on the company subjected to the procedure if any attempt is made to obstruct, delay or prevent the procedure from being successful. Fines may range from HUF 50,000 to one per cent of net revenues, or HUF 500,000 in the case of individuals. There are procedural guarantees defined by law which serve to ensure that the rights of the entities subjected to such procedures are not violated and that data is obtained lawfully. Apart from these, a warrant issued by a judge prior to the proceedings is also required for the procedure to be lawful. The entities effected by the procedure are allowed to be present during inspection and research, although their presence is not a precondition of the procedure being lawful. There is only one type of document which cannot be examined, seized or used as evidence in these procedures. This is communication between the subject of the procedure and its legal representative (legal privilege). Apart from documents of this type, all other information or records can be used as evidence in procedures initiated by GVH. Enterprises should be prepared for “dawn raids” and should implement measures which allow the effective handling of such situations. ■